

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва

Кафедра майстерності актора

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності В6 Перформативні мистецтва,
спеціалізації В6.01 «Сценічне мистецтво»
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

УДК 792.2.028(073)

М14

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 5 від 19.11.2025 р.)

Рецензент:

Доцент, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри режисури Харківської державної академії культури
Набоков Роман Геннадійович

Укладач:

Доцент, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури
Мізяк Віталій Дмитрович

М14 Майстерність актора : програма та навч.-метод. матеріали для бакалаврів 1 курсу спец. В6 «Перформативні мистецтва», спеціалізація В6.01 «Сценічне мистецтво», ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т сцен. мистецтва, Каф. майстерності актора ; [розроб. Мізяк В. Д.]. Харків : ХДАК, 2025. 20 с.

УДК 792.2.028(073)

© Харківська державна академія культури, 2025 р.
© Мізяк В. Д., 2025 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ.....	4
АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	16
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НИХ.	17
САМОСТІЙНА РОБОТА	18
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	19
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ.....	19
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	20
ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	21

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Майстерність актора
2	Викладач	Мізяк Віталій Дмитрович
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	vit.mizyak@gmail.com
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	1
6	Семестр	1,2
7	Лекції (год.)	34
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	149
9	Самостійна робота (год.)	248
10	Індивідуальна робота (год.)	64
11	Кількість кредитів	16,5
12	Загальна кількість годин	495
13	Види поточного контролю	Перевірка теоретичних знань, перевірка практичних знань, перегляд практичних показів
14	Вид підсумкового контролю	іспит

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Майстерність актора», що викладається на театральних відділеннях у театральних ЗВО, академіях культури та мистецтв, входить в цикл «спеціальних» (поряд зі «Сценічною мовою», «Сценічним рухом», «Вокалом», «Гримом» та ін.)

2.2. Пререквізити та пост реквізити дисципліни

«Майстерність актора» – обов'язкова навчальна дисципліна, яка є головною частиною загальної системи викладання фахових дисциплін, для виховання та різнобічного гармонійного розвитку фахівців спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно».

2.3. Мета вивчення дисципліни – ідейна і професійна підготовка майбутнього актора драматичного театру і кіно, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для вирішення широкого кола проблем з виховання професійних акторів для драматичних театрів, кіно і телебачення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіти знаннями теорії акторського мистецтва;
- продовження роботи студентом над собою і перші спроби зрозуміти, осмислити і самому здійснити проникнення у внутрішній світ іншої людини;
- оволодіти навичками акторської техніки;
- сформуванати досвід творчої діяльності в театрі та кіно.

2.5. Найменування та опис компетентностей та програмних результатів, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участю у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виразальних засобів

при створенні та виробництві сценічного твору.

СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.

СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.

СК11. Здатність до спілкування з широкою професійною, науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

СК12. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.

СК13. Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проекти з метою популяризації сценічного мистецтва в широких верствах суспільства, в тому числі і з використанням можливостей театральної преси, телебачення, Інтернету.

СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

СК16. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

У студентів мають бути сформовані наступні програмні результати:

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею ролі й театральної вистави в цілому.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби в процесі роботи над роллю при реалізації сценічного твору (проекту).

ПР11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПР12. Організовувати, планувати та провадити театрально-педагогічну діяльність.

ПР13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, кіно, літератури, образотворчого мистецтва, музики; основні факти про видатних

особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПР14. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного мистецького і культурного життя.

ПР15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

ПР17. Аналізувати та враховувати естетичні запити глядачів.

ПР18. Знати основні закони психології акторської майстерності.

ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проектів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

Уміння:

- вірно розуміти завдання, що перед ними ставляться, на основі отриманої від викладача вербальної інформації;
- вірно виконувати на практиці отримане завдання за відведений період часу;
- запам'ятовувати (тобто фіксувати) отримане завдання та самостійно працювати над удосконаленням техніки його виконання;
- застосовувати отримані знання у практичній діяльності;
- орієнтуватися у часі, просторі та ритмі, знаходити своє місце у просторі сцени;
- поєднувати мову або вокал у русі;
- вміння працювати в різних жанрах драматургії;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;
- ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;
- надавати фахівцям і не фахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розробляти інноваційні технології в аспекті акторської діяльності, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів.

Комунікація.

- надавати фахівцям і не фахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни.

Автономія та відповідальність.

Випускник програми повинен бути відповідальним за розвиток професійного знання і практик, зокрема:

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися впродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театального мистецтва;
- бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

У результаті навчання здобувачі вищої освіти повинні:

- набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;
- вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку невиконання всіх

зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті. **Норми академічної етики:** дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Програма навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього					
		л	пр	с	інд	с.р.		л	пр	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1 семестр												
Розділ 1. Актор в середовищі існування живої природи												
Тема 1. Вступ. Місце і роль професії актора драматичного театру та кіно в сучасному світі існування людини.	4	2				2						
Тема 2. Джерела професії в її історичному розвитку	3	1				2						
Розділ 2. Спосіб мислення актора												
Тема 3. Очищення свідомості актора	21	1	5		3	12						
Тема 4. Актор та його природні дані	23	1	7		3	12						
Розділ 3. Сюжетні імпровізації в середовищі існування												
Тема 5. Прості сюжетні імпровізації за існуючими складовими частинами живої флори та фауни. Рефлекторні внутрішні монологи	25	2	7		4	12						
Тема 6. Складні сюжетні імпровізації за існуючими	26	2	7		4	13						

складовими частинами живої флори та фауни												
Тема 7. Перехідний період роботи актора від рефлекторного способу мислення до дослідження способу мислення живої істоти між флорою та фауною, мислячої людини	27	2	8		4	13						
Тема 8. Складні сюжетні імпровізації в співіснуванні складових елементів флори та фауни і живої мислячої істоти між флорою та фауною, людини	27	2	8		4	13						
Тема 9. Прості сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори і фауни	27	2	8		4	13						
Тема 10. Складні сюжетні імпровізації на теми взаємовідносин живих мислячих істот, людей між собою та існуючої флори та фауни	27	2	8		4	13						
Разом за 1 семестр	210	17	58		30	105						
2 семестр												
Розділ 4. Складні сюжетні імпровізації												
Тема 11. Прості сюжетні імпровізації на теми особливостей способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини	38	2	12		4	20						
Тема 12. Складні сюжетні імпровізації на теми особливості способу мислення, поведінки, почуттів власного «Я» первісної людини	38	2	12		4	20						

Тема 13. Прості сюжетні імпровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах	38	2	12		4	20						
Тема 14. Складні сюжетні імпровізації на основі особливостей способу мислення, поведінки, почуттів людей в первісних громадах	40	3	13		4	20						
Тема 15. Прості та складні сюжетні імпровізації на теми різних історичних епох	41	2	14		4	21						
Тема 16. Прості та складні сюжетні імпровізації на основі способу мислення, поведінки, почуттів людей реального середовища існування сьогодення	45	3	14		7	21						
Тема 17. Прості та складні сюжетні імпровізації різних видів та жанрів.	45	3	14		7	21						
Разом за 2 семестр	285	17	91		34	143						
Усього за рік	495	34	149		64	248						

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Література
1курс, 1 семестр		
1	Сценічна увага. <i>Мета:</i> оволодіти активною, зосередженою сценічною увагою. <i>Завдання:</i> 1) Розвинути і закріпити життєву увагу. 2) Виховати і розвинути сценічну увагу. 3) Правильно знаходити потрібний об'єкт уваги.	3, 4, 16
2	Сценічна або м'язова свобода. <i>Мета:</i> оволодіти м'язовою свободою актора. <i>Завдання:</i> 1) Навчитися основному закону пластики. 2) Оволодіти принципом компенсації. 3) Вміти поєднувати м'язову свободу і сценічну увагу.	2, 6, 8

3	<p>Сценічна уява та фантазія. <i>Мета:</i> розвинути творчу уяву і фантазію актора. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розвинути уяву як основу сценічної уваги. 2) Мати здатність до створення образів. 3) Закріпити діяльність акторської фантазії як особливий вид мислення. 	6, 10, 11
4	<p>Сценічна дія. <i>Мета:</i> оволодіти елементами сценічної дії. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) З'ясувати значення фізичних дій в творчості актора. 2) Оволодіти психічною дією. 3) Вміти перетворювати психічні задачі в фізичні. 	5, 8, 14
5	<p>«Я» в запропонованих обставинах. <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи в запропонованих обставинах. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Вміти створювати запропоновані обставини. 2) Навчитися діяти логічно і послідовно. 3) Оволодіти вмінням діяти доцільно, обґрунтовано, продуктивно. 	2, 4, 19
6	<p>Внутрішній монолог. <i>Мета:</i> оволодіти поняттям внутрішнього монологу. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Вміти занурюватися у внутрішній світ персонажу. 2) Навчитися розкривати думки і почуття персонажу. 3) Вміти створювати внутрішні монологи персонажу. 	3, 16, 18
7	<p>Вправи «Тварини». <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи над вправами «Тварини». <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Провести спостереження за тваринами. 2) Виявити особливості поведінки, притаманної тій чи іншій тварини. 3) Навчитися відтворювати в своїй акторській грі поведінку різних тварин. 	2, 4, 6
8	<p>Вправи «Предмети». <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи над вправами «Предмети». <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Дослідити особливості предмету. 2) Вміти створювати асоціативний ряд. 3) Відтворити в своїй акторській грі особливості предмету. 	2, 4, 10
9	<p>Колективні вправи. <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи в колективних вправах. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Навчитися взаємодіяти з партнером. 2) Вміти працювати в ансамблі. 3) З'ясувати особливості роботи в колективних вправах. 	4, 8, 11
10	<p>Групові сюжетні імпровізації. <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи в групових сюжетних імпровізаціях. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Навчитися створювати прості сюжетні імпровізації. 2) Опанувати складні сюжетні імпровізації. 3) Оволодіти принципами роботи в групових сюжетних імпровізаціях. 	3, 16, 18
11	<p>Циркові вправи. <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи в циркових вправах.</p>	6, 8, 10

	<p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) З'ясувати спосіб існування в циркових вправах. 2) Прослідити логіку і послідовність дій в циркових вправах. 3) Вміти створювати різні за жанром циркові вправи. 	
12	<p>Відбір вправ для практичного показу.</p> <p><i>Мета:</i> відібрати вправи для практичного показу, які відповідають завданням курсу навчання.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Провести відбір вправ «Тварини». 2) Відібрати для показу вправи «Предмети». 3) Провести відбір циркових вправ. 	2, 4, 16
1 курс, 2 семестр		
13	<p>Робота з літературно-художнім джерелом.</p> <p><i>Мета:</i> оволодіти методом роботи з літературно-художнім джерелом.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ознайомитися з біографією автора. 2) Проаналізувати історичний період написання літературно-художнього джерела. 3) Дослідити світогляд автора. 	5, 7, 19
14	<p>Критерії пізнання власного «я».</p> <p><i>Мета:</i> з'ясувати критерії пізнання власно «я» актора.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Проаналізувати власне «я». 2) Виокремити особистісні характерні риси власного «я». 3) Удосконалити певні вміння власного «я». 	3, 11, 13
15	<p>Емоційно-енергетичні тренінги.</p> <p><i>Мета:</i> удосконалити певні елементи майстерності актора через емоційно-енергетичні тренінги.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Пройти вправи емоційно-енергетичного тренінгу. 2) Засвоїти певні вміння і навички емоційно-енергетичного тренінгу. 3) Вміти використовувати емоційно-енергетичний тренінг в професійній діяльності. 	2, 8, 11
16	<p>Внутрішній монолог персонажу.</p> <p><i>Мета:</i> опанувати поняття «внутрішній монолог персонажу».</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Дослідити світогляд персонажу. 2) Оволодіти способом мислення персонажу. 3) Вміти створювати внутрішні монологи персонажу. 	3, 6, 14
17	<p>Опанування внутрішніми монологам власного «Я».</p> <p><i>Мета:</i> оволодіти внутрішнім монологом власного «Я».</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Вміти створювати монологи власного «Я». 2) Мати громадянську позицію. 3) Вміти спів ставляти внутрішні монологи власного «Я» з внутрішніми монологам пероснажу. 	3, 4, 16
18	<p>Поняття «Середовище існування».</p> <p><i>Мета:</i> вміти опанувувати середовище існування.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Створити середовище існування персонажу. 2) Проаналізувати всі запропоновані обставини. 3) Засвоїти значення середовища існування в створенні сценічного образу. 	10, 14, 17

19	<p>Біографія персонажу. <i>Мета:</i> вміти створювати біографію персонажу. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Дослідити літературно-художнє джерело. 2) Створити до сюжетне життя персонажу. 3) Опанувати біографію персонажу. 	4, 14, 19
20	<p>Дієвий аналіз ролі. <i>Мета:</i> оволодіти методом дієвого аналізу ролі. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Опанувати метод фізичних дій. 2) Вміти робити дієвий аналіз ролі. 3) Мати вміння перекладати літературний текст в сценічну дію. 	2, 3, 6
21	<p>Поняття проблеми персонажу. <i>Мета:</i> вміти визначати проблему персонажу. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Встановити світогляд персонажу. 2) Проаналізувати спосіб взаємовідносин свого персонажу з іншими дієвими особами і оточуючим середовищем. 3) Вміти з'ясувати проблему персонажу як основу конфлікту. 	4, 11, 13
22	<p>Співставлення головної проблеми персонажу с проблемами сучасності. <i>Мета:</i> вміти співставляти проблему персонажу с проблемами сучасності. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) З'ясувати коло проблем сучасності, які співпадають з проблемами персонажу. 2) Визначити актуальність проблеми персонажу. 3) Вміти проявляти сучасність проблеми персонажу в сценічній грі актора. 	11, 16, 20
23	<p>Сюжетні імпрровізації на основі літературно-художнього джерела. <i>Мета:</i> оволодіти методом роботи над сюжетними імпрровізаціями . <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Створити імпрровізацію до сюжетного життя персонажу. 2) Вміти створювати імпрровізації сюжетного життя персонажу. 3) Мати вміння і навички імпрровізувати в сюжеті літературно-художнього джерела. 	2, 4, 16
24	<p>Перехід від власного «Я» до «Я» іншої людини. <i>Мета:</i> опанувати метод роботи переходу від власного «Я» до «Я» іншої людини. <i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Опанувати думками та емоційним станом іншої людини. 2) Мати здатність встановлювати емоційний зв'язок з роллю. 3) Вміти створювати характер та характерність сценічного образу. 	3, 4, 16

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета практичних завдань – не тільки розвиток майстерності кожного студента, а й виховання, в першу чергу, актора-громадянина з високим рівнем моральності і культури поведінки, засобами свого мистецтва.

Вирішити це завдання можливо за допомогою опанування всього курсу даної дисципліни (теорія, практика, самостійна та індивідуальна робота), закріпивши знання за допомогою сценічного показу.

Робота над простими та складними психофізичними завданнями із використанням словесної дії та допоміжних засобів виразності.

Виконання практичного завдання відбувається в такій послідовності:

- навчитися вибудовувати лінію поведінки в сценічних вправах та етюдах;
- виховати у студента здатність виконувати захоплено та цілеспрямовано будь-яку, навіть зовсім просту сценічну дію;
- привити студенту почуття відповідальності за кожен виконаний ним рух;
- підтримувати емоційний тонус на високому рівні протягом всього навчального періоду.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НИХ

№ з/п	Назва теми
7 семестр	
1	Засвоєння структурних елементів сценічної уваги
2	Кола уваги, увага внутрішня та зовнішня
3	М'язова свобода
4	Сценічна уява та фантазія
5	Прості сюжетні імпрровізації
6	Робота з літературно-художнім джерелом
8 семестр	
7	Спосіб мислення персонажу
8	Проблема персонажу та співставлення її з проблемами сучасності
9	Вправи «Я» в запропонованих обставинах
10	Складні сюжетні імпрровізації
11	Тіло та голос актора
12	Спосіб мислення та існування сучасного актора

Відповідно до вимог “Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців” індивідуальна робота студентів може включати в себе: участь у роботі студентського наукового гуртка з театру та кіно; студентських конференціях, конкурсах, написання сценаріїв та їх постановки; практичні роботи у театрі, на телебаченні та кіно; участь у виставах, кінозйомках, на телебаченні та інші форми роботи.

Вибір студентом видів індивідуальної роботи здійснюється на альтернативній основі за власними інтересами і попереднім узгодженням з викладачем. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює викладач, який закріплюється кафедрою за студентською навчальною групою.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1 курс, 1 семестр	
1	Засвоєння комплексу емоційно-енергетичних тренінгів очищення свідомості власного «Я» актора.
2	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час відтворення власним “Я” існуючих складових частин живої флори та фауни.
3	Засвоєння елементів тренінгу техніки та технології роботи актора під час створення простих сюжетних імпровізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.
4	Засвоєння елементів тренінгу техніки і технології роботи актора під час створення складних сюжетних імпровізацій за існуючими складовими частинами живої флори та фауни.
5	Природа існування в циркових вправах. Відпрацювання елементів техніки та технології роботи актора
6	Техніка і технологія роботи актора в правах предмети.
7	Відпрацювання елементів тренінгу роботи актора в колективних вправах флори і фауни.
8	Засвоєння елементів сценічної дії
9	Подія на сцені
10	Елементи та складові частини сценічного етюду
1 курс, 2 семестр	
11	Засвоєння елементів техніки та технології роботи актора над літературно-художніми джерелами
12	Вивчення та аналіз біографії персонажу
13	Опанування способу мислення іншої людини
14	Напрацювання внутрішніх монологів
15	Словесна дія персонажу
16	Характер персонажу
17	Перехід від власного «Я» до «Я» іншої людини
18	Взаємодія на сцені
19	Імпровізації поза межами сюжету
20	Сюжетні імпровізації

8. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Робота над сценічними вправами дуже складна та кропітка. Вона потребує постійного тренування, здобутих навичок та умінь. Особливу увагу при самостійній роботі студенти повинні приділяти відпрацюванню рекомендацій, порад, виправлінню зауважень викладача, засвоєнню пройденого матеріалу на практичних індивідуальних заняттях, а також умінно користуватися списком

рекомендованої літератури в навчальних програмах, а також рекомендаціями викладача, що дає можливість економити час.

Робота з Інтернетом, пошук та відбір матеріалу з використання ресурсів Інтернет прискорює та збільшує обсяг необхідного матеріалу, але разом з цим дає багато допоміжної інформації.

Робота з контрольними питаннями – самоперевірка та об'єктивна оцінка студентом своєї підготовки по минулої тематики та визначення готовності до вивчення майбутніх матеріалів.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

1. Актор як митець.
2. Засоби визволення м'язів актора, застосованих у тренінгу.
3. Сценічне мистецтво: виразні засоби.
4. Поняття органічна дія у театральному мистецтві.
5. Специфіка розвитку у актора сприйняття та уяви.
6. Увага як головна якість актора.
7. Дія. «Якби», «запропоновані обставини»
8. Поняття віри та сценічної дії у театральному мистецтві.
9. Вправи та етюди у процесі навчання актора.
10. Процес освоєння актором категорії правди, логіки та послідовності.
11. Вибір драматургічних уривків для учбового процесу.
12. Сучасний світогляд актора. (спільне)
13. Застольний період роботи актора.
14. Пошук художнього образу.
15. Мізансценування.
16. Види репетицій.
17. Зверхзадача. Наскрізна дія.
18. Поняття про характер та характерність
19. Поняття термінології слів «дійова особа», «роль», «герой», «героїня», «персонаж», «сценічний образ»
20. Роман життя та його розуміння під час роботи над майбутнім сценічним образом
21. Поняття про сценічний образ

10. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу.

Студент повинен вільно орієнтуватися в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; знати методiku роботи в сценічних вправах та імпрровізаціях, вміти професійно аналізувати літературно-художні джерела, визначати головну проблему персонажу, вибудовувати дієву лінію ролі, володіти внутрішнім монологом, мати здатність до імпрровізації, створювати характер персонажу.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Майстерність актора» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової кредиту та включає: а) активність роботи на практичних і індивідуальних заняттях; б) вчасне виконання завдань; в) оцінки за результати роботи на заняттях, г) оцінки за виконання усіх завдань самостійної роботи; д) якість виконання елементів майстерності.

Форми контролю:

- практичні завдання;
- індивідуальні заняття;
- перевірка завдання самостійної роботи;
- поточний перегляд.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робочі програми	1-17
2	Силабус	1-17
3	Презентації	1-17
4	Аудиторія (спеціальний зал для занять)	1-17
5	Вигородки, елементи костюмів, реквізитів	5-17
6	Фізична присутність партнерів (групові заняття)	1-17

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практ. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016
3. Борис, Ігор. Таїнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
4. Борис І.О., Плохотнюк Г. М. Майстерність актора : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для студ. спец. «Театр. мистец.» / М-во культури і туризму України, Харк. держ. акад. культури, Каф. майстерності актора; [уклад. : І. О. Борис, Г. М. Плохотнюк]. — Х. : ХДАК, 2007. — 40 с.
5. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
6. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. – Львів, 2005.
7. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посібник – К.: НАКККіМ, 2014
8. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. / Є. Гротовський. – Львів: Факел, 1999. – 185 с.
9. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
10. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів : навч. посібник. – К. : КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2001
11. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
12. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
13. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.

14. Наконечна О. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монограф. / О. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2006. – 248 с.
15. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. - 640 с.
16. Уклад. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до вимог ECTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру та кіно". Х. : ХДАК, 2012

Додаткова

17. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть : Реалізм. Дискурс / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
18. Єрмакова Н. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т екран. мистецтва Нац. акад. мистецтв України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с.
19. Коломієць Р. Г. Традиції, канони і новації українського театру. Початок ХІХ – початок ХХ ст. / Ростислав Григорович Коломієць; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К.: Інтертехнологія, 2008 – 135 с.
20. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000. 160 с.
21. Миленька Г. Д. Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва: [навч. посібник]. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2007
22. Нариси з історії театального мистецтва України ХХ століття : Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
23. Проскураков В. Архітектура українського театру. Простір і дія. – Львів : Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001
24. Український театр ХХ століття : антологія вистав / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва ; за заг. ред. М. Гринишиної. Київ : Фенікс, 2012. 963 с.

Інформаційні ресурси

25. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
26. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
27. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності В6. Перформативні мистецтва,
спеціалізації В6.01 «Сценічне мистецтво»
ОПП «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

Укладач:

Мізяк Віталій Дмитрович

доцент, кандидат мистецтвознавства, завідувач кафедри майстерності актора Харківської
державної академії культури

Видається в авторській редакції